

Трима от инженерите са обвинени, че са били полицейски сътрудници и са привлечени от инженер Манол Сакеларов в антидържавна дейност, който използвал вражеското им отношение към народната власт, а те от своя страна са създали вражески групи, като всеки от тях вербувал останалите подсъдими по указания от югославското разузнаване. Към вражеската организация са били привлечени от 1948 г. и инженер Генчо Димитров (покойник към 1950 г.) и инженер Тодор поп Димитров Атанасов.

Върховният съд произнася следните присъди: инженер Никола Тодоров – 20 г. затвор, инженер Георги Топузов – 20 г. затвор, инженер Васил Коев (с три малки деца) – смърт, инженер Христо Велков – смърт, инженер Никола Сърмаджиев – 16 г. затвор, инженер Светослав Стойчев – 20 г. затвор, инженер Константин Тонджоров – 20 г. затвор, инженер-геолог Иван Ланджев – 20 г. затвор, инженер Боню Джамбазов – смърт, инженер Колю Мутафов – 20 г. затвор, инженер Константин Берберов – 8 г. затвор, техник Фьодор Лодянов – 15 г. затвор.

На 14 март 1952 г. в 23 часа смъртните присъди са изпълнени чрез разстрел в Софийския затвор в присъствието на заместник-прокурора на Софийска окръжна прокуратура П. Райковски и началника на Софийския затвор Георги Москов. Инженер Никола Сърмаджиев признава „вината“ си и това го спасява от смъртно наказание, а инженер Боню Джамбазов, който по съдебния сценарий е трябвало да получи по-лека присъда, поради това, че отхвърля самопризнанията си, е осъден на смърт.

Делото е преразгледано през 1957 г. на Общо събрание на наказателната колегия на Върховния съд. Заключение е, че самопризнанията са изтръгнати „с неправилни методи на следствие“, същите не са конкретни, последователни и логични, а „еднообразни и изпълнени с противоречия и следователно са несигурен доказателствен материал“⁴⁹⁵. Присъдите са обезсилени!

11.5.1. Свидетелство на Маргарита Тонджорова

Маргарита Тонджорова⁴⁹⁶ е съпруга на осъдения инженер Тонджоров. Две години след ареста на мъжа си, оставена без издръжка, сама с болно

⁴⁹⁵ Пак там, с. 225.

⁴⁹⁶ Маргарита Тонджорова е дъщеря на кюстендилския индустриалец Иван Левков. Завършила е Американския колеж в София. След „Девети“ баша ѝ е арестуван и след шест месеца в неизвестност тя получава известие, че е умрял в затвора. Версията е, че се е обесил, но истината е, че умира след побой в килията. Затворническите власти прекарват през килията всички затворници да видят висящото тяло, за да ги убедят, че той се е самоубил. // Пак там, с. 226–227.

дете, тя няма известие за съдбата му⁴⁹⁷. Всички опити да разбере нещо за него са безуспешни. Получава съвети да се разведе с мъжа си, за да живее спокойно, а близките ѝ започват да странят от нея. Намира работа в ТПК „Химия“, където заедно с други две работнички са обявени за „буржоазки“ за назидание и непрекъснати подигравки на останалите работнички.

Инженер Константин Тонджоров завършва строително инженерство в Карлсруе, Германия. Преминава през цялата йерархия в Министерството на транспорта и става ръководител на група строежи. От 1946 г. е хонорирован асистент във Висшето техническо училище по жп транспорт и тунелно дело.

Прекарва в килиите на ДС две години до началото на съдебния процес. По време на процеса от него се иска да признае вината си и да не казва, че е бил измъчван. В съдебните заседания на подсъдимите не се задават въпроси, за да не се обърка сценарият, а следователите предупреждават подсъдимите да признават. По време на следствието един от следователите му казва: „Не си въобразявай, че ще ни мигне окото! Ние Трайчо Костов осъдихме, та вас ли...!“.

Служебен защитник на инженер Тонджоров е адвокат Драгойчев, брат на Цола Драгойчева, който заклеймява подсъдимите като вредители, диверсанти и английски шпиони и им предрича тежки присъди! Неговите думи след процеса към съпругата му са: „Честито, др. Тонджорова, не е смърт, а 20 години затвор!“.

11.6. Съдебният процес срещу инженерите от Дирекция „Гарови и пристанищни строежи“

Делото срещу петима инженери от Дирекция „Гарови и пристанищни строежи“ в Министерството на транспорта се провежда през декември 1952 г. Обвиняеми са инженер Димитър Славов, завършил строително инженерство в Берлин, син на бивш богат предприемач; инженер Никола Велизаров Лазаров, завършил в Германия; инженер Борис Лимончев, завършил строително инженерство в Мюнхен; инженер Сотир Тешев, роден в богато семейство от Пещера, заместник-началник на отдел „Капиталовложения и контрол в строителството“, завършил строително инженерство в Белгия, и инженер Богдан Портокалски⁴⁹⁸.

⁴⁹⁷ През 1953 г. инж. Тонджоров е в Софийския затвор, след което е изпратен до 1956 г. в концлагера „Белене“.

⁴⁹⁸ Попова, Илонка. Съдебните процеси срещу инженерите в България (1952–1953). Спомени на участници в процесите и на техни близки. Дело срещу петима строителни инженери през декември 1952 г., Исторически преглед, № 3–4, 2011, с. 228–230.